

Vi vill stoppa "gräddfilerna" i vården!

Vård ska ges utifrån behov och på lika villkor – det är centrala utgångspunkter i den svenska hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Det är den som har största behovet ska få vård först och tillgången ska inte påverkas av till exempel kön, ålder, utbildning eller arbetsförmåga.

I den offentliga vården följs principen. Men hos privata vårdbolag ser det annorlunda ut. Det gäller även privata vårdbolag som får ta det av skattemedel, genom avtal med regioner. Här kan den som har råd och är "tillräckligt frisk" ges förtur till vård på rent marknadsekonomiska grunder. [En färsk studie gjord av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys](#) visar att det är ett faktum att vårdbolagen ger människor med privata sjukvårdsförsäkringar förtur till vård utifrån det enda skälet att de just har en försäkring. Enkelt förklarar går det till såhär:

1. Regionen ingår avtal om att köpa vård – med skattemedel – av ett privat bolag.
2. Försäkringsbolagen vill också köpa vård. De betalar bättre, men vill i gengäld ha kortare köttid för sina kunder.
3. Försäkringsbolagen bokar upp lediga tider hos vårdbolagen för sina kunder. Patienterna från regionen får vänta, oavsett vilka behov de har.

Vårdbolagen har således en snabb kö för försäkringspatienter en långsam kö för patienter från regionen. Och det handlar inte om ett fåtal personer; vid årsskiftet 2019/2020 hade drygt 650 000 personer tecknat försäkring.

Men det är väl upp till var och en att bestämma om man vill lägga pengar på att få en "gräddfil" till vården? Jo, så kan man ju tycka, men även vid tecknandet av försäkring ställs de sjukaste åt sidan. Den som inte bedöms vara fullt frisk nekats som regel att teckna en försäkring. De riskerar helt enkelt att bli för dyra för försäkringsbolagen.

Är det verkligen lagligt för vårdbolag att inte följda hälso- och sjukvårdslagens princip om att det är behovet som ska styra? Det enkla svaret är: ja. Anledningen är att de är just privata och med helt andra villkor än den offentliga vården. Trots finansiering via skattemedel har vårdbolagen ingen skyldighet till samma öppenhet mot samhället (skattebetalarna) som den offentliga vården. "Affärshemligheter" prioriteras således ett snäpp högre än hälso- och sjukvårdslagen.

Det här är fullkomligt oacceptabelt för oss socialdemokrater! Det borde vara självklart – och inskrivet i lag – att den som får ta del av skattemedel för att bedriva vård också förbinder sig att följa hälso- och sjukvårdslagens princip om att behovet, inte pengar eller andra kriterier, ska styra vem som hamnar först i kön. Likaså borde det vara självklart att skattebetalarna, genom sina företrädare i riksdag, regioner, kommuner och myndigheter, ges full insyn i att skatte kronorna verkligen används på det sätt som lagen föreskriver.

Men genom detta går en ideologisk skiljelinje. Samma höger som i riksdagen drivit igenom stora privatiseringar av vården har gång efter gång stoppat varje försök till att justera lagen för att öka jämlikhet i vården. Nyligen tillsatte den S-ledda regeringen en utredning om vad som kan göras för att förhindra att hälso- och sjukvårdslagen sätts ur spel genom de privata vårdförsäkringarna. Men vi socialdemokrater i Västra Götalandsregionen tycker att det redan finns tillräckligt mycket fakta på bordet för att vi som landets näst största region ska kunna gå före och visa vägen mot en mer jämlik hälso- och sjukvård. I dag lägger vi därför ett förslag på regionens hälso- och

sjukvårdsstyrelsens bord, om att det vid upphandling av verksamheter ställs krav på att offentligt finansierade vårdgivare inte får ta emot försäkringspatienter samt att det säkerställs att de vårdgivare som arbetar på uppdrag av Västra Götalandsregionen inte prioriterar försäkringspatienter framför offentligt finansierade patienter med större behov.

Socialdemokraterna är i opposition i Västra Götalandsregionen. Vi kan därför bara vädja till den styrande högerkoalitionen att ställa sig bakom vårt krav på att öka jämlikheten, inte klyftorna, i den svenska sjukvården.

Håkan Linnarsson (S)

Regionråd i opposition

2:e vice ordförande för hälso- och sjukvårdsstyrelsen i Västra Götalandsregionen

Janette Olsson (S)

Regionråd i opposition

Ledamot i hälso- och sjukvårdsstyrelsen i Västra Götalandsregionen

Kontaktuppgifter

Håkan Linnarsson

hakan.linnarsson@vgregion.se

Janette Olsson

janette.olsson@vgregion.se